

Piisa Mon Kumna Połpu Gos Wumb Kin Kindim

Piisa Kumna Kin Mon Połpu Kindim

1 ¹Na Piisa Jiisas Krais nge ek se andiļ wu. Na mon ei połup kin, enim Gos nge wumb en enim konu ełe keimi si kindik kin konu eipi punjung. Puk Ponsus konu owundu nin Galeisiya, nin Kaparosiya nin Eisiya nin Bisiniya konu owundu pei ełe mulnjung. ²Kumb ok, enim Erinjin Gos eim nge noman ełe enim to tonu kindpi mundum. Mondpu kin eim piim ei, enim eim nge Gui Ka ełe je erang kin, enim ok wumb kun ka mendpił moltk. Moltk kin, Jiisas Krais nge ek ka ekii sengin kin, kapli eim miyem ełe je erang kin, enim oł kis kil ngopu si kindrim. Si kindpi kin, Gos noman ka ełe oł ei, nin nga eim noman emin pałim oł ei, kapli enim kin piki to pep mułmba.

Konj Kunum Kunum Ka Mułngii Ei Singii Nge Tonu Epin Konu Ełe Kui Er Mołum

³Pe sinim kapli ek ka nipin kin, Jiisas Krais Owundu nge Arim Gos ngumun. Nimbil erang eim sinim kin kaimb sipi kin, eim nge kunum kunum konj ngołum oł ei Jiisas Krais erpi sipi kin, tonu konj kindim ei sinim piipi kin, yi erim. Erpi kin, eim sinim paki tonum ei, kui er mulnjpun ei, sinim nimbił erang Jiisas eim erang kin, sinim opun konj pupun mołmun. ⁴Mołpun kin, nga sinim kapli Gos nge epi owundu eim nge wumb singii nipi kindim sałim. Seng kin, epi ei kapli sinim singii nipi kin epin konu ełe kindim sałim. Seng kin, ei kapli erpi kis mulerang kin, nga oł kun ka to pułpeł tok kin, eipi eipi kindnnergii mon; kinarik kin, oł ei nga pupu, am pupu kin poru ninermba mon ku. ⁵Nga epi ombu, enim nge mendpił, pii gii ninjing wumb ombu mendpił, Gos eim nge dinga ełe er kanpi, se mułang kin, enim ka mołmun. Mułangin kin, eim enim se orung simba nge eim er kun er mołum ei, muł mei poru nimba kunum ełe, opu peni ełe ba.

⁶Enim oł ełe nge ka piiłmin; ba akip kunum aninga kopur mendpił ka piiłmin. Ba nga Gos noman ełe erang kin, oł embin tui kanim kanim

enim kin ngenj kumbii ngang kin, enim ngenj kumbii singji. ⁷Nimbił erang ełe nge, oł embin tui kanim kanim enim kin onum ełe nge, enim pii gii dinga pałim min, pinałim ei erpi kenmba onum. Opu kin, ku gol epi ei to kis ełim; ba wumb ku gol dup ełe kalk kenmin nik kelnjing. Ba nga pii gii ei, ku gol mił mon. Pii gii ei ku gol to mani kindpi kin, ka wii mendpił tonu ołum. Yi mił, nga pii gii pałim mił kenmbii nipi kin, enim epi ei erpi kin, pii gii to dinga ełim. Nga ekii se Jiisas Krais peni ełe orung omiba kunum ei, sinim pii gii ei erang kin, sinim embe owundu nin, tiłang owundu nin, embe ka wii ei simin. ⁸Enim eim kinałmin; ba enim eim noman kulk ngołmun. Nga pe enim eim kinałmin; ba enim eim kin pii gii nik kin, ka ka piik ngołmun. Ka piik ngołmun ei, owundu pepi kin, ya mani mei ełe, ka piinmin ei, to mani kindnim. Nga ka piinmin ei, sinim gupu ełe ni tor kindmin ei, kapli enanim mon. ⁹Ba enim nge pii gii ei, mong tonum ei yi mił, Gos eim enim nge noman tuk ełe orung sipi kin, noman konj kunum kunum mułngii nge ngonum.

¹⁰Oł ekii se tonu omiba piik niłmin wu ombu, kumb kor Gos nge noman ka enim kin epi ei wii ngumba epi ei yi mił nik tor kindiłmin. Nga orung ok konj kunum kunum mułngii ei, sik erngii andłam ei, kuruk kin, pułe kan simin nik enmin. ¹¹Nga Krais nge Gui Ka ei, en enim kin noman tuk ełe mułum. Mołpu kin, en enim kin ni tor kindang kin, Krais kołpu kin ngenj kumbii sipi kin, nga ekii se, embe owundu sim. Sim ei piik kin, kii sik kin, kunum nenj tonu omiba? Nga epi nipe endi kunum ełe tonu omiba? ¹²Gos eim wu oł ekii se tonu omiba piik niłmin, wu ombu kin, oł yi mił erpi kin, peni ełe andan tum. Nga en enim kongun ei erik kin, endi paki topu ermba mił mon. Ba nga en enim Gos ek ka nik ngonmun ek ei nge, enim kin nik kin, tor kindik ngonmun. Nga ek se andiłmin wumb ei nengin piinmin nik, ni tor kindangin kin, Gos Gui Ka ei, tonu epin konu ełe, mani kindang kin, om ei dinga ngołum. Ngopu kin, Gos ek ka ni tor kindnjing. Nga Gos enjel mołmun ei, en enim dinga kindik kin, Gos ek ka ei, pii poł tungii nge nik enjing.

Gos Eim Enim Wii Tang, Oł Kun Ka Mendpił Pek Molk Kanik, Kun Erik Mułngii

¹³Pe kapli enim noman ełe piik kin, kun erik moltk kin, oł ka piinmin mił, erik kanik kin, kun erik mułngii. Mołangin kin, enim Jiisas Krais orung opu peni ełe omiba kunum ei, pii kun erik kin, noman ka ambił gii nik, er mułngii! Nga noman ka ei, enim kin kunum ełe tonu omiba. ¹⁴Nga enim kangił endi, eim arim mam ek ekii sinim mił, enim Gos kin yi erik kin, ekii singii! Ok enim noman piinarik mułangin kin, wumb kombur ‘Oł yi erii yi erii,’ ninjing; ba pe enim kan wiik tangin kin, enim enjing oł ei enerngii mon! ¹⁵Ba pe Gos eim oł kun ka ełim Gos ei, eim enim wii topu sim. Seng kin, enim Gos eim kun ka mendpił mołum oł ei mił, enim yi mił ku erik mułngii. ¹⁶Yi mił Gos eim ek keimi ełe yi ninim,

“Enim kapłi kun ka mendpił mułngji! Nimbił erang nanim kun ka mendpił moł mił, enim yi mił ku, erik moltk pungii!”

¹⁷Kapłi, enim Erinjing kin prei erik, ‘Wusa’ niłmin ei, enim Erinjing ei, enim embe ełe, piipi kin mok topu enermba mon. Ba ei, eim enim endeim endeim ni, oł enjing mił ełe nge, mok topu ermiba. Yi mił erang, enim pii kun erik mułngii! Mułngii mei ei, enim enj enj mułngii mei, mon; ba enim oł kun ka erik, moltk pungii. ¹⁸Pe enim piinmin ei, enim okrii oł kis kun pinerim ełe, no pek moltk kin en enim kuppenjing noł kin, oł kis ei sinjing. Ba Gos eim enim kumep topu kin, oł kis kun pinerim oł er mulnjung ełe nge, eim se orung sim. Sipi kin, eim enim kumep to se orung sim ei, mei ełe epi ku gol nin, silpa epi to kis ermiba epi ei kin, si orung sinerim mon. ¹⁹Ba Gos eim enim kumep to se orung sim ei, Krais eim miyem ka wii ełe enim si orung sim. Sim, miyem ei, enim epi endi ngo orung kindmin ei, kapłi mon. Krais ei eim kung siipsiip wał ka wii ei mił nga eim orpuł nin, erii endi ngenj ełe pinerim mon. ²⁰Gos eim muł mei eneririm kunum ei, Gos eim Krais kongun ei nge, ermiba nipi mundum. Ba Krais eim peni ełe omba kunum ei, ekii se mendpił opu kin, eim sinim paki tumba nge omba. ²¹Krais eim enim erpi, paki tang kin, Gos kin pii gii ninmin. Gos eim erpi, Jiisas sipi, konj kindpi kin, nga tiłang owundu ngołum. Yi mił enim Gos kin pii gii ninmin wumb ei, ka piik, kui erik mułangin kin, eim enim si orung simba.

²²Pe nga enim ek keimi ninmin ełe nge, ekii sinjing. Sinjing ełe nge, en enim noman tuk penj mułum ei, er kun ka enjing. Nga enim engnjing noł kin, endeim endeim ni noman kulk ngungii. Ngok kin nga enim noman kultmun oł ei, am keimi mendpił kulk ngungii. ²³Pe enim noman konj tonu wang mołmun. Yi mił, aka pin kuni mong ka wii tonu onum ei, yi mił mołmun. Nga kuni mong topu kis mołum kuni ei, enim erpi sineririm mon. Ba kuni mong kunum kunum konj mołum kuni mong ei mendpił, enim erpi seng kin, tonu ok mołmun kuni ei, Gos nge ek ka kunum kunum konj pepi ba. ²⁴Gos eim ek ka ełe yi ninim,

“Wumb pei en enim kupuł engimb mił mołmun. Nga wumb en enim moke ei epi kui engimb kuk mił mołmun. Nga kui engimb kułli erang kin, nga epi kuk ei boi nipi kin, mani pup si kindnim. ²⁵Ba Gos Owundu nge ek ka ei, kunum kunum konj pep ba.”

Ba ek ei ek keimi mendpił, enim kin nipi ngonum.

Jiisas Owundu Eim Kom Ku Dinga Mił Konj Sałiłim

2 ¹Yi mił erang en enim piik kun erik kin, oł kis ombu si kindngii! Si kindik kin, enim ek kend kun pinałim mił tonmun ni, nga ek kend eipi noman tał mił sałim ei ni, nga wumb endi, epi pei sałiłim ei kanik kin, sin yi sengli ni, kanik bun bun sinmin ni, nga ek buł ambilk, buł morung ninmin oł ombu, akip enim si kindngii! ²Ei yi mił, kangił kembis mengk kindangan palim ei,

eim mam nge am noman kultum. Kułpu ei yi mił ku, enim am ka wii mendpił noman kułngii. Kułngii am ei, Gos nge Gui Ka nge am mił nok puk kin, enim kapłi owuk tonu puk kin, pii gii nik molk kin, nga ełe sipi orung seng kin, kunum kunum Gos kin molk pungii.³ Gos eim ek keimi ełe yi ninim,

“Enim Owundu nge noman ka ełe, pii poł tonmun ei, singin ka wii mił enim.”

⁴ Enim Jiisas owundu kin ongii ei yi mił, eim kom ku mił konj dinga pałim. Ya mei wumb en enim, eim kom ku kis, ni piik kin, si kindnjing. Ba Gos eim tonu kindpi mundum kom ku ei, dinga ka wii mendpił, Gos eim noman ełe yi ni piinim.⁵ Nga enim kom ku konj kindpi sałim mił, yi mołmun. Molk kin, Gos je erang kin, en enim wak tangin kin, ngii ełe, sik kin, kongun erngii ei, Gos eim Gui Ka nge, men ngii ku dinga ełe, kułmał dup kałiłmin ei, oł kun ka wumb mił mułngii. Molk kin, nga erim Gos kin kułmał kalk ngok kin, eim noman ełe, simba mił kalk kin Jiisas Krais kin ngungii.⁶ Yi mił, Gos eim ek ka ełe yi ninim,

“Piyei! Nanim kom ku konj dinga ka wii mendpił ei, to tonu kindinj.

Kindinj ku ei, tumunj mił ełe, ambił gii nipi mułmba. Mułmba kom ku ei, Saiyon konu ełe, mani kindip sinj. Nga wumb nii endi eim kin kom ku ka wii mił pii gii nimba wu ei, eim kapłi ku ei kin singambił sinermba mon.”

⁷ Kom ku ei enim pii gii ninmin wumb ei kin, kapłi Krais kom ku ei ka wii mendpił. Ba wumb pii gii ninanmin wumb ei, kom ku kis nik kin ngii takiłmin wumb si kindnjing ei, pe nga opu pendpi kom ku ei, ngii tumunj mił ełe pepi dinga erpi kin, ngii pei ambiłpi gii ni se mołum.⁸ Nga Gos eim ek ka ełe, wumb pii gii ninenjing wumb ei yi ninim,

“Kom ku ei andłam ełe, pep tang kin, wumb simb ełe, kimbangin ak tang kin, bok tungii. Tungii ei, en enim Gos ek ka ekii sinenjing. Wumb kom ku ełe bok tok kin, mani punjung.”

Punjung ei ok kin Gos ek keimi ełe ni pendrim mił, en enim oł yi erngii.

⁹ Ba enim Gos eim to tonu kindpi kin, mundum ei, enim Gos nge wumb mołmun. Molk kin, enim king nge wu amb tiłap ełe, kułmał kałiłmin wumb mołmun. Molk kin, enim wumb tiłap kun ka mendpił mołmun. Molk kin, enim Gos eim nge wumb mendpił mołmun. Molk kin, en enim eim oł ka ełim mił ei, ni tor kindik kin, wumb ngungii. Ei yi mił, enim oł kis emii pim konu ełe mulnjung ei, Gos enim to tu wupu kin eim tiłang ka mendpił ełe, kindang mołmun.¹⁰ Molk kin, ok enim mulnjung ei, enim Gos nge wumb mulenjing mon; ba pe enim Gos nge wumb mendpił mołmun. Molk kin, ok enim mulnjung kunum ei, Gos eim enim kin kaimb sipi kin, ngopu ei sinenjing mon. Ba pe Gos eim enim kin, kaimb si ngopu kin, eim enim si orung sim.

Sinim Gos Nge Kongun Wumb Mił Mołmun

¹¹ Nanim nge wumb puł mił, enim wumb konu eipi wumb mił, ok mołmun. Molk kin, nga enim kunum aninga kopur mendpił, ya mei ełe

mułngii. Mołangin kin, na enim kanip kin, ek dinga yi nind, enim kapłi ok enim ngenj noman oknge ełe, ‘Oł yi erii, yi erii!’ ngengin kin, enjing oł ei, akip enim buł ngok kin, nga enerngii mon. Enarik oł ei, enim ngenj noman oknge kis seng kin, oł yi enjing. Erik oł ei, enim noman tukrung ełe, opu mił erpi ngonum.¹² Enim torung ngenj wumb molk kin, Gos ek piik kin, ekii sinarik mołmun wumb ei, oł kun ka pimba mił erik endngii. Erik andik kin, wumb ombu molk kin, enim kin ek ngok yi nik erik kin, enim oł kun keimi pinałim mił, oł kis yi enmin ningii! Kapłi wumb ei enim kanik piik erngii ei, enim oł kun ka mendpił enjing peng kin, en enim Gos eim embe ambił tonu kindngii kunum ei, Jiisas eim orung omba kunum ełe yi erngii.¹³ Enim kapłi Jiisas Owundu nge noman to piik kin, mei wumb lo ek nik pendik kin, ekii singii. Nga king wu owundu mołpu kin, kumb ełe kindnim ei, eim nimba ek ei, ekii sik erngii.¹⁴ Nga gapman wumb owundu molk ninmin ek ei, ekii singii! Sik kin, nga king wumb owundu mołmun ei, Gos tonu kind mundang, molk kin, wumb ei, oł kis kun pinałim mił enmin ełe nge, ekii se, orung ok kin, kumep kis to orung kindik ngungii. Nga wumb endi, eim oł kun ka mił ermab ei, kapłi gapman wumb ei, eim embe ambił tonu kindngii.¹⁵ Yi mił, Gos eim noman ełe, enim oł yi mił erngii ni piinim, “Enim oł kun ka pałim mił enmin ei, enim kapłi, wumb ombu noman kun pinałim mił erik kin, ek tengngii ei, mon pa nik, gupu ambił kum tungii.”¹⁶ Enim kapłi, wu wii mił andik mułngii ei, kan ngok mundnjung wu mił, enim yi mulerngii mon! Pe nga enim wu wii mił, mołmun ni piik kin, oł kis kun pinerim ełe erik kin, pandi tunerngii mon! Ba enim kunum kunum Gos nge kongun wumb mił, molk pungii.¹⁷ Enim kapłi wumb pei kin, embe ambił tonu kindngii! Nga enim pii gii ninjing wumb kin noman kulk ngungii. Nga enim Gos eim kin gał sik men tok kin, eim embe ambił tonu kindngii. Nga wu num en enim mei ełe tep er mołpu kin, kumb ełe kindnim ei, eim embe ambił tonu kindngii.

Krais Eim Ngenj Kumbii Sipi Andan Tum Oł Ei Enim Kapłi Ekii Singii

¹⁸ Enim kongun wumb enim kapłi en enim nge tep wu mołum ei, mandring molk kin, eim embe ambił tonu kindik erngii! Nga wu tep ka erpi elim wu ei nin, wu endi enim kin oł dinga enermba wu ei kin mendpił mon; ba nga enim tep wu endi ek dinga kind nipi kin, nga oł dinga pimba mił elim wu ei kin, mandring puk mułngii ku.¹⁹ Kapłi enim Gos kin noman to piik andangin kin, wumb endi enim ngenj kumbii wii ngang kin, enim ngenj kumbii ko wunmun ei, Gos eim oł yi nge, noman enim.²⁰ Kapłi enim oł kis erangin kin, wumb enim kep ii tunjung kin, enim wiik tangin kin, enim nipe mił embe singii? Ba nga enim oł kun ka erangin kin, wumb enim kep ii tunjung kin, enim wiik tangin enim tungii ei kapłi, Gos eim noman ełe piiłim ei, kapłi mendpił.²¹ Gos eim

enim ok wii tołum oł yi nge, ekii sik erngii, pa nirim. Nimbił erang enim ngenj kumbii singii mił, Krais eim enim nge ngenj kumbii ko wupu, sipim. Sipim ei erpi kin, enim yi erngii nipi kin, erpi andan topu, sim sałim. Seng kin, enim kaplı eim erim mił oł ei, ekii sik kin, erik pungii. ²²Krais eim oł kis endi enerim mon! Nga eim gupu ełe ek kend end tor wang kin, wumb piinenjing mon ku. ²³Wumb eim kin ek buł ambilk kin, ek kis ni ngok enjing; ba eim nge ek yi ninjing ełe nge, ek yi ku nipi kin, ek top to, orung kindnerim mon. Eim oł embin ei ko wupu kin, nga eim ek dinga endi nipi kin, orung kindpi wumb ei kin enerim mon. Ba ei eim sipipi kin kos plipi kin, kun ka mok topu elim wu owundu nge angił ełe kindim. ²⁴Eim ngenj ełe, sinim nge oł kis ei ko wupu sipipi kin, ond peri ełe, tonu sipik to kundnjung. Yi erang kin, sinim oł kis ei buł ngopun kin, oł kun ka pałim mił erpin kin, no pek moltk pungii. Wumb eim ngenj to kis mundn mundnjung ełe nge, eim sinim erang kin, sinim ngenj nga konj ka mołum. ²⁵Nimbił erang ok enim kung siipsiip mił, am puk kin, andłam ełe kan sinarik mulnjung; ba pe enim se mengk kin, orung ok kung siipsiip tep elim wu ei kin, enim nge noman tuk ełe tep elim wu ei kin, orung onjung.

Wu Amb Sinmin Nga Amb Wu Punmun Ek Ei Nge

3 ¹Yi mił ku, enim wu punmun amb kaplı wenjing kin mandring moltk kin, eim nimba ek ei, ekii sik erngii! Nga wumb nii endi, Gos eim ek ka ełe, pii gii ninarik kin, ekii sinenjing wumb ei, enim amb oł yi erngii ełe kanik kin, kaplı se orung sengin ok kin, Gos kin pii gii keimi ningii! Ba enim ek endi, nik enerngii mon! ²Nimbił erang amb en enim wenjing noł nge, embe ambił tonu kindiłmin ni oł kun ka elmin ełe nge, kanik kin, kaplı noman ak tok kin pii gii keimi ningii. ³Pe enim ngenj torung epi ka moke enmin ei mendpił, yi energii mon! Nga moke ei, yi mił erik kin, peng enjin ambilk ka erik kin, ku gol angił elting ełe, epi monduk kin, nga ngenj torung ełe, kon alap ka mendpił kindinmin, ei mon! ⁴Ba kaplı enim noman tuk ełe, moke ngungii. Ngungii moke ei, kis mołpu yi enermba mon! Ei yi mił, noman tuk emin ni, noman kun ka sałim. Ei Gos nge ningił ełe kanpi ka kaniłim. ⁵Yi mił, ok amb kombur Gos kin pii gii nik kin, am kun ka mendpił moltk kin, oł yi mił elmin. Amb ombu ngenj ełe, epi ka ngenj ełe, moke ngołmun ei, en enim wenjing kin, mandring moltk kin ek ekii sik yi elmin. ⁶Yi mił, Sera ni, amb ei, oł yi mił eririm. Erang kin, eim Eiparam nirim ek ełe, ekii sipi kin, eim Eiparam nanim nge wu owundu nipi kin, yi embe sirim. Pe nga, enim pei oł kun ka erik kin, nga epi endi enim gał sinarik enjing kin, kaplı enim Sera nge ambiłam noł mił mułngii.

⁷Yi mił ku, enim amb sinjing wu ei, enim embnjing kin, no pek ka moltk pungii. Enim piinmin ei, enim embnjing noł ngenj ełe, dinga

pinałim mon. Yi mił peng kin, enim embnjing ei, paki tok kin, noman kulk ngungii! Ngok kin, nimbił erang amb enim kin konj kunum kunum mułngii ei, Gos eim wii ngumba ei, enim kin tep to sinjing. Pe enim oł yi nge, ekii sinjing kin kaplı enim prei erngii ełe nge, epi endi pepi, ondu ngunermba mon.

Sinim Noman Ende Sepin Mułmun

⁸Pe na ek ei, ni poru nip kin, yi nimbii end. Enim pei noman ende kindik kin, wumb pei kin kaimb sik kin, noman kulk ngungii. Enim kaplı en enim engnjing noł kin, noman ngungii. Nga enim noman ka pii ngok kin, nga enim noman ełe, to mani kindik kin, yi mił erngii. ⁹Pe nga wumb endi, enim kin oł kis kun pinerim mił, endi enjing kin, kaplı enim oł yi ku erik kin, wumb ei kin orung kindik kin, ngunerngii mon! Pe nga wumb enim kin ek ngok ek kis nik enjing kin kaplı enim wumb ei kin oł yi ku erik ngo orung kindnnergii mon! Ba enim oł yi erik ngo orung kindngii ei, Gos kin prei erik kii sengin kin, epi ka wii ngopu orung kindmba. Kindpi kin, oł ełe nge mendpił, Gos eim enim wii tang kin, enim kaplı ok epi ka wii ei, yi singii nipi kin, eim enim wii topu sim. ¹⁰Yi mił Gos eim ek ełe yi ninim,

“Pe nga wumb endi, eim konj kunum tonu omba ei, noman yi to piim kin, nga eim kunum ka tang seng kin, kenmbii ni piim kin, kaplı ei eim gupu anmbił ełe, ek kis endi ninermuibii, pa ni pendpi kin, nga eim gupu ełe ek kend tunermuibii pa ni pendpi kin, eim yi ermiba. ¹¹Eim kaplı oł kis kun pinałim ełe buł ngopu kin, nga oł kun ka pałim mił yi ermiba. Nga eim noman emin pałim oł ei kur kan sipi kin, ekii sipi, er mułmba. ¹²Nimbii erang Gos Owundu eim ningił ełe, wumb oł kun ka pałim mił enmin wumb ei, kanpi wumb ombu paki tołum. Nga wumb prei enmin kunum ei, Gos eim kom se piipi mołum. Ba Owundu eim wumb oł kis kun pinałim mił erngii ei, eim kanpi mołum. Mołpu kin, eim wumb ei kin popuł kis si piipi kin, kumep kis topu kin ngo orung kindmba.”

¹³Pe enim oł kun ka pałim mił dinga kindik kin, ermin ni piinjing kin, wumb nii endi opu kin, enim topu erpi kis mundmba? Ei mon mendpił!

¹⁴Ba nga enim oł kun ka pałim mił erik kin, nga enim ngenj kumbii ełe sinjing kin, kaplı enim ka ka piingii. Nga wumb enim kin oł endi enjing kin, kaplı oł ei kin, mund mong enerngii! Nga enim noman tuk ełe embin to piinergii ku mon. ¹⁵Ba en enim noman tuk ełe Krais Owundu kindangin mołpu kin, eim tep erpi mułmba. Nga kunum kunum enim kui er mułang kin epi tonu omba ek pułe ei, wumb nii endi enim kii sipi nim kin, kaplı enim er kun er mołmun pa nik orung kindngii. Ba enim ek nik kin, orung kindngii ek ei, ek tak tak nik kin kun ka mił ningii.

16 Enim noman tuk gui ei, kun ka mułmba. Kaplı wumb enim kin ek buł morung ninjing kin, enim Krais nge oł kun ka elmin oł ei, ni tor kindik andan tangin kaplı kin wumb oł kis enjing ei, singambil singii. 17 Nga Gos nge noman pałim mił erngii ei, enim oł kun ka pałim mił erik kin, ngenj kumbii sik enmin ei, oł kun ka mendpił. Ba nga, enim kun ka pinałim mił erik kin, ngenj kumbii sinjing ei, epi kis mendpił pałim. 18 Yi mił erang, Krais eim ond peri ełe, kunum endeim mendpił kułum. Kołpu kin, enim oł kis pei ełe, erik mulnjung ełe kil ngopu si kindim. Si kindpi kin eim wu kun ka endi mołpu kin, sinim wumb kis kułmun konu ełe, Krais eim sim. Sipi kin sinim tu wupu Gos mołum konu ełe tu wum. Tu wupu kin eim mei wumb mił mułum. Nga ekii se eim ngenj ełe to kundnjing; ba eim noman tuk gui ka je erang kin, opu konj mołum ei, kunum kunum mołpu ba. 19 Krais nge Gui Ka ełe, pupu kin, gui kombur kan ngok mił kindangan kin mulnjung konu ełe pupu kin, ek ka nipi kin, tor kindpi ngum. 20 Nga am kumb ok, wu Nowa eim multum kunum ei, wumb mulnjung wumb ei Gos nge ek piinarik to kindik kin, ekii sinałmin; ba Gos eim wumb noman to ak tok kin, pii gii ningii nge, kui er mułum ei, kunum ełe, Nowa eim noł kanu owundu endi tekrim. Takpi kin, noł owundu topu kin, wumb pei to kondpu poru nirim kunum ełe, wumb angił orung nga tekliki mendpił, ka mulk kin, noł ełe am punerik; ba noł en enim to tonu kindang kin, ka mulk. 21 Noł ei yi mił, wumb noł pałmin oł ei, ek ekin mił nipi ngonum. Ei yi mił, enim sipi orung simba. Noł ei, enim ngenj penj mołum ei, kil ngopu kin, si kindmba ei nge mon. Ba ei en enim noman tuk gui ełe, Gos je erang kin, kun ka mendpił seng kin, nga enim kaplı, Gos kin wii tok kin, Jiisas Krais eim kołpu kin, nga opu konj pum ełe mendpił, enim sipi orung sim. 22 Nga Jiisas eim mendpił epin konu ka ełe, tonu pum. Pupu kin, Gos nge angił tundung dinga ełe mołum. Mołpu kin, enjel nin, wumb embe pałim nin, nga dinga owundu salim wumb ei nin ombu Krais kin mandring mołmun.

Jiisas Kin Ekii Sinmin Pułe Ei Ngenj Kumbii Ko Wumun

4 ¹Yi erang kin, Krais eim ngenj ełe, kumbii sirim; yi mił ku, enim noman dinga kindik kin, Krais eim ngenj kumbii sirim mił, enim yi ku singii. Nimbił erang wu nii endi, eim ngenj ełe, kumbii sim kin, kaplı eim oł kis oł ei, si kindpi poru nim. ²Yi mił erang kunum ełe, eim ngenj ełe kin mołpu pupu kin, eim nga oł kun pinałim mił oł ei, ekii sipi enerim mon. Nga mei wumb enmin oł ei mił, enerim mon; ba eim Gos nge noman pałim mił, ekii sipi eririm. ³Yi mił, ok kunum ełe enim torung wumb noman ełe elmin oł kis kanim kanim noman peng kin, erik endnjing. Oł kis kanim kanim ei yi mił, wu amb ngundułmun oł ei nin; nga oł kis erngii ei, noman ełe sikir tonu onum ei nin; nga noł nok, wulu pang andinmin oł ei nin; nga kuni owundu nangin kin, kunum

olt mił ei nok nok mołmun ei nin; nga noł dinga pei nok kin wulu pang oł kis kanim kanim ei nin; nga Gos lo ek ei to kindik kin, gos kend kin men to ngonmun ombu pei, enim poru ni si kindngii. ⁴Pe enim wumb ombu kin, oł kis kanim kanim nga erik ngonanmin mon. Yi mił erangin kin, puku sik kin, nga enim kin ek kis nik ngonmun. ⁵Ba ekii se, wumb en enim kos piiłim wu owundu kin oł yi enjing mił, pułe ei yi mił nik kin, orung kindik ngungii. Kos piiłim wu owundu ei, eim kui er mołum. Mołpu kin, wumb kułii nin, konj wumb kos piipi kin, mok topu, ermبا nge mołum. ⁶Ok Gos nge ek ka ni tor kindik kulnjung wumb ombu, ngunjung ei pułe yi mił. Ełe nge, tonu ok kos piingii ei, ngenj kin pei ok kin, wumb yi mił ongii. Ba en enim gui konj mułngii ei, yi mił Gos konj mołum mił, yi mułngii. ⁷Epi kanim kanim poru nimba kunum ei, tangpi mandi enim. Yi mił erang, enim kanik kun erik kin, noman ełe kun ka seng kin, enim kapłi kunum kunum prei erik mułngii. ⁸Enim kapłi wumb endeim endeim ni noman ngomun oł ei, ambilk gii nik mułngii! Noman ngomun oł ei erpi oł eipi ei, to mani kindnim. Nimbił erang noman ngonmun oł ei, erpi oł kis pei kapłi pandi tonum. ⁹Pe wumb endi opu, enim kin mułmba ei, enim tep ka erik mułngii! Enim oł yi nge erngii ei, kis piik energii mon. ¹⁰Enim endeim endeim ni, Gos eim epi ka wii kanim kanim wii ngum epi ei, sinjing. Yi mił erang, kapłi enim epi ka wii sinjing ełe nge, enim erinjing noł kin paki tungii. Oł ełe nge, enim Gos nge kongun wumb ka wii molk kin, Gos epi ka wii ngum epi ei, tep ka erik mułngii! ¹¹Kapłi wumb nii endi, ek ni tor kindmba wu ei, kapłi wu ei Gos ek ka ni tor kindmba. Nga wumb nii endi, eim wumb eipi kin paki topu ermبا ei, kapłi wu ei, Gos eim dinga ngum ei kin, paki topu ermبا. Yi mił erang kin, Jiisas Krais kin Gos embe owundu seng kin, kongun ełe tonu ombo. Eim tiłang ka wii ni, embe owundu ni, noman dinga eim kin kunum kunum pepi ba. Ei keimi.

Pii Gii Wumb Keimi Molk Ngenj Kumbii Sik Mułngii

¹²Nanim nge wumb puł dup mił epi embin tui owundu endi enim kin tonu opu kin kenmba mił enim; nga enim puku sik kin, epi eipi endi enim kin tonu onum ni piinerngii mon. ¹³Ba oł embin tui ei, enim Krais kin ouni ngenj kumbii sik kin, embin tui owundu ei ko wunjung. Yi peng kin, kapłi enim am ka mendpił piingii. Nimbił erang ekii se eim nge tiłang owundu peni ełe, ombo kunum ełe, enim nga ka mendpił piingii! Nga noman ełe ka piik ngungii ku. ¹⁴Pe nga enim Krais nge wumb mułangin kin wumb enim kin ek kis ninjing kin, kapłi enim ka mendpił piingii! Nimbił erang Gos eim Gui Ka enim kin mołum ei, Gui Ka tiłang owundu pałim ei, enim kin dinga ngopu, paki tumba. ¹⁵Mon pim kin, enim nge tuk mołmun wu endi, wumb endi to kundmba min, wumb eipi nge epi waning simba min, oł kis kanim kanim ermبا min, kanpi eipi eipi kindpi

kin, mong simba nge er endmba. Erang kin, wu endi eim kumep kis ngo orung kindngii. ¹⁶Ba Krais nge wumb endi mułum kin, oł ełe nge ngenj kumbii sim kin, kaplı eim singambił sinermba mon. Ba eim Krais kin pii gii nim ełe nge, Gos embe ambił tonu kindmba.

¹⁷Gos kos owundu piipi kin, kii sipi, orung ombo kunum ełe, mandi tonu opu poru ninim, Kaplı kos sinim Gos nge wumb kin, kumb se tonu om kin, kaplı pe nga nipe oł embin tui endi Gos ek ka ełe ekii sinarik kin, pii gii ninanmin wumb ei kin, tonu opu poru nimba? ¹⁸Pe nga wumb oł kun ka ełmin wumb ei kongun dinga erik kin kaplı Gos wumb ei sipi orung simba pim kin, kaplı nimbił oł erpi kin, wumb Gos kin buł ngok kin, nga oł kis enmin wumb ei, jił mił tonu ongii? ¹⁹Yi peng kin Gos nge noman ełe wumb nii endi oł embin tui owundu ko wuk kin, ngenj kumbii sik enjing kin, wumb ei oł kun ka erik andik kin, en enim nge noman tuk ei sipik kin Gos Pułwu nge angıł ełe ngumun. Ngopun kin, Gos eim sinim eririm ei, eim kunum kunum ek keimi niłim ei, eim sinim tep ka er mułmba ku.

Enim Wumb Num Gos Nge Wumb Siipsiip Mił Tep Ka Erik Mułngii

5 ¹Na ek ei nip, enim Gos nge wumb tep erik kin, kanik se mołmun wumb ei ngond. Na nam yi ku, enim kin ouni Gos nge wumb tep erip kin, kanip se moł. Na nam Krais Jisas ngenj kumbii owundu sipi kin, ond peri ełe kułum oł ei, keimi tonu om. Wang kin, na nam ningił ełe, kenj ni, ek ei nip tor kindind. Yi ku Krais eim ya mei ełe orung ombo kunum ei, eim tiłang owundu simba kunum ei, na yi ku enim kin ouni simin. ²Pe enim Gos nge wumb mołmun ei, kung siipsiip mił, enim tep ka erik kin, kanik se mułngii! Gos enim kongun ei, erngii nip ngum kongun ei, enim ka piik kin, noman monduk erngii ei, Gos enim yi erngii ni piinim ei, enim ku simin nik kin, kongun enerngii mon! Ba kongun ei, noman ełe keimi erik kin, Gos kin ngok mułngii. ³Gos eim wumb sipi kin, enim angıł ełe kindim wumb ei, enim tep ka erik kin, Krais nge oł kun ka andan tok mulnjung kin, kaplı wumb pei enim ełmin oł ei, ekii singii; ba enim tep erik mołmun wumb ombu, enim to kambik mani kindik kin, en enim wu num mił, tep erik kin yi enerngii mon! ⁴Nga ekii se tep ełim Wu Owundu nga orung ombo kunum ełe, enim kaplı embe owundu tiłang mił, epi topu kis ernermba epi ei, enim singii.

⁵Yi mił ku, enim kang ambił gał, enim kom sek kin, tep ełmin wumb ek ningii ei, ekii singii. Enim pei kaplı en enim noman ełe, to mani kindik kin, enim endeim endeim ni paki tok kin, nga mandring puk mułngii. Nimbił erang Gos wumb en enim embe ambił tonu yi kindik kin, wumb ei buł ngopu kin, kanpi si kindiłim; ba en enim embe to mani kindik kin, en enim noman ełe, to piinanmin wumb ei kin Gos kaimb sipi kin, noman ka ngołum. ⁶Yi mił erang, en enim noman ełe to mani kindik

kin, nga en enim Gos nge noman dinga elege mandring puk mułngii. Yi mił, nga Gos nge kunum ei, eim enim ambił tonu kindmba. ⁷Pe nga enim noman embin kanim kanim ei, Gos kin angil elege pendngii. Nimbil erang enim enim kanpi kun erpi kin, tep er mołum.

⁸Enim noman konj kindik kin, kanik kun erik mułngii! Enim nge opu orung wu kis Seisen ei kui wusii simbii owundu mił, kei dinga niłim ei, eim koi erpi andpi kin, wumb endi kur kanjip numbii mił ni piiłim. ⁹Enim pii gii dinga nik kin, dinga angik kin, Seisen opu kom topu kin, nimba ek ei piinerngii mon! Nimbil erang enim piinmin ei, enim engnjing noł mei konu elege orung orung mołmun ei, oł embin tui enim kin tonu onum oł ei, en enim kin yi ku tonu ołum. ¹⁰Ba enim kunum aninga kopur oł embin tui tonu wang kin, ngenj kumbii sinjing ei, Gos eim noman ka ngołum pułwu ei, eim enim dinga ngumba. Gos enim Krais Jiisas kin wii tang kin, enim eim tiłang ka wii mendpił singii. Sik kin, Gos eim enim erpi kun ka mendpił kindang kin, je erang kin enim dinga angk mułangin kin, enim enim dinga ngang kin, enim dinga angk mułngii! ¹¹Gos eim kin mendpił noman dinga kunum kunum pep mołpu pangli! Keimi, am yi minj, kapli pengli!

Ek Kombur Aninga Nga

¹²Na ek aninga kopur połup kin, enim ngond ei wu Silpeinis na paki tum. Na piind ei, enim engnjing keimi mił mołum. Pipe elege, na enim kin noman to konj kindamb kin, Gos nge noman ka ei, keimi na ninj mił ei, enim singii. Ei nge, na nam pii poru nip kin keimi ni tor kindamb kin, enim dingang angk mułngii.

¹³Enim engnjing men tołmun ngii Bapilon konu elege owundu sałim wumb mołmun ei, ek ka nik pii ka piik kin, enim ngonmun. Gos wumb ei, enim kin ouni wii topu kin, noman ka wii ngopu yi ku elim. Nanim kingam Mak yi ku, enim kin ka piipi kin, ek ka nipi ngonum.

¹⁴Enim kapli, Gos nge wumb pei angil sik kin, noman kultmun oł ei mił erik kin, andan tok ngungii! Enim Krais kin dambiltik ende puk mulnjung kin, enim noman emin ka seng mułngii!